

TRIVES I MARKER

Markerordfører Stein Erik Lauvås drømmer om en dag å få seg en seilbåt.

Side 6 og 7

BRA TILBUD FOR UNGDOM

Det er mye spennende som skjer i Ungdommens Kulturhus i Marker.

Side 8 og 9

UNGE JOURNALISTER

9. klasse ved Aremark skole har laget flere reportasjer om stort og smått.

Side 20 og 21

PÅ JAKT ETTER INBYGGERE

Aremark og Marker har vedtatt å inngå et samarbeidsprosjekt med Placement Utvikling AS.

Side 15

Jul i Grenseland

Jul nærmer seg med stormskritt. Butikkene i Ørje er pyntet ferdig – klare for julehandelen. Dette bildet er tatt på «Gaveloftet» i Ørje, der det selges mye gaveartikler, julepynt og møbler.

Avisa Grenseland ønsker leserne en riktig god og fredelig jul!

Aremark

Innbyggere: 1.415
Areal: 321 km²
Kommunesenter: Fosby
Ordfører: Tore Johansen (KrF)

Marker

Innbyggere: 3.460
Areal: 413 km²
Kommunesenter: Ørje
Ordfører: Stein Erik Lauvås (A)

Rømskog

Innbyggere: 659
Areal: 183 km²
Kommunesenter: Rømskog
Ordfører: Nils Nilssen (A)

Med blandete følelser ...

Neste høst er det stortingsvalg. Det er alltid spennende. For oss i Grenseland blir det mer spennende enn på mange år. Denne gang får vi etter all sannsynlighet en av våre egne så høyt plassert på listene at en plass i nasjonalforsamlingen er godt innenfor rekkevidde. Stein Erik Lauvås, ordfører i Marker, ligger an til sikker plass på Østfold Arbeiderpartis liste.

Vi er ikke det minste i tvil om at Lauvås vil gjøre en solid jobb på Tinget. Både for landet, for Østfold, for Marker og for Grenseland. Derfor håper vi at han lykkes med å bli valgt til vår neste stortingsrepresentant. Stein Erik Lauvås har

gjennom mange år vist seg som en ung, uredd og kunnskapsrik politiker med stort pågangsmot. Disse egenskapene har han fortsatt, selv om han ikke er noen unggutt lenger.

Det er imidlertid med litt blandete følelser vi håper på valgsuksess for Marker-ordføreren. Lauvås har gjort en god jobb for både Marker og Grenseland. Det vil utvilsomt bli et tap å miste ham fra lokalpolitikken. Riktignok finnes det dyktige politikere i Marker som kan ta over, ikke minst varaordfører Rita Berget Lindblad, men en politiker av Lauvås' kaliber lar seg ikke lett erstatte.

Stein Erik Lauvås har selv uttalt at han er glad og smigret over den støtten han har fått fra Østfold Arbeiderparti i løpet av nominasjonsprosessen. Selv om han stortrives som ordfører i Marker, er han motivert for en jobb på Stortinget. Han har rett og slett lyst på utfordringen. Derfor er det viktig å gi ham all den støtten han kan få, uansett partitilhørighet. Stein Erik Lauvås har vist at han kan heve seg over partigrensene og gjøre det som er best for Marker. Den egenskapen vil han helt sikkert også ta med seg inn i Norges nasjonalforsamling. Så får vi som blir igjen i Grenseland forvalte arven så godt vi kan.

– Et øyeblikk – her er 15 kjappe

Navn: Innan (Inger Johanne) Taraldrud

Alder: 68 år

Bosted: Rømskog

Yrke/stilling: Pensjonert lærer

1. Hva opptar deg mest akkurat nå?

Jobben som vikar ved Rømskog skole. Hittil i høst har jeg vikariert for 4 ulike lærere. Det er ganske krevende.

2. Hva gjør deg glad, hva gjør deg sint og hva gjør deg bekymret?

Når mine nærmeste har det bra, er jeg glad. Har de ikke det, blir jeg bekymret. Urettferdighet gjør meg sint.

3. Hvilken enkeltperson i historien har betydd mest for verden?

I vår kultur, de siste 2000 årene, Jesus fra Nasaret.

4. Hva slags musikk lytter du helst til, og hvem er din favorittartist?

Jeg liker lett musikk f. eks. operetemusikk og country & western. Sissel Kyrkjebø.

5. Hva foretrekker du; radio, tv, film, aviser, ukeblader, bøker eller internett?

Aviser, bøker, tv osv.

6. Er du miljøbevisst, og hvordan bidrar du selv til et bedre miljø?

Det er viktig å ta vare på miljøet. Selv bidrar jeg nok bare ved å kildesortere.

7. Hva er det beste du kan si om de to andre kommunene i Grenseland?

Naturen er fin med mye skog og vann, akkurat som her i Rømskog. De menneskene jeg har hatt kontakt med, virker hyggelige og avslappet.

8. Hva ville du gjort om du var ordfører?

Lyttet til befolkningen og prioritert deretter.

9. Hvilket enkeltmenneske har betydd mest for deg?

Det er antakelig min mor.

10. Er du fornøyd med det du har utrettet så langt i livet?

Jeg synes vel ikke jeg har utrettet så mye. Men jeg har forsøkt å gjøre jobben min og hjelpe mine nærmeste etter beste evne.

11. Reis hvor du vil i fire uker. Hvor drar du?

USA - på kryss og tvers.

12. Hvilken politiker har du mest sans for?

Jens Stoltenberg. Han virker rolig og menneskelig.

13. Hvilket forhold har du til sport og idrett?

Jeg tror det er viktig for alle å være fysisk aktive. Toppidrett derimot tror jeg ikke er sunt, men det er jo underholdende.

14. Hva er det aller beste med din kommune?

Full barnehagedekning, god skole og eldreomsorg. At folk bryr seg om, ikke bare med. Naturen.

15. Hvordan tror du verden ser ut om femti år?

Hvis det ikke inntreffer store katastrofer, er jeg optimistisk og tror at flere får det bedre. Rett og slett fordi bevissthetsnivået om at vi må samarbeide bedre for å overleve selv, vil øke.

Snørisk vinter?

Gammel overtro sier at mye rognebær gir en snørisk vinter. Foto: Reodor Dal

Vi går en snørisk vinter i møte. Alle som kjøpte nye ski i fjor kan derfor puste lettet ut. Hvordan vi vet dette allerede nå? Jo, det har seg slik at gammel overtro sier at det blir en snørisk vinter når det er mye rogn på rognebærtreet.

ØVIND OTTERSEN, TEKST

Rognebærtrærne i distriktet har hatt godt med bær i høst. Store, oransje og innbydende.

Noen velger å bruke rognebær til å lage gelé. Andre, fortrinnsvis smågutter, bruker bærene som ammunisjon til det eldgamle våpenet blåserør.

Fra gammelt av har rognebærtreet blitt brukt til mye. Bærene har gitt både gelé, saft og vin. Den seige, tunge veden egner seg godt som brensel. Ung rogn ble i tidligere tider også mye brukt som fiskestang. I gamle dager var barken en yndet ingrediens i dyrefor. Og rotveden til rognebærtreet har i uminnelige tider vært et godt emne for knivskaft.

Rogn og overtro

Det knyttes mye overtro til

rognebærtreet. Blant annet følgende: Hvis man fører et spedbarn baklengs gjennom en rognekluft, en grein som deler seg i to mindre greiner, vil det motvirke svakhet og sykdom hos barnet.

Rognebærtre ble i gamle dager brukt i redskaper. Dette for å hindre at hekser og troll skulle bidra til ulykker under arbeid med redskapene.

Fleip eller fakta?

Men er det virkelig slik at mye rognebær gir mye snø?

Klimaforsker Pål Prestrud sa for en tid tilbake følgende i et intervju med studentavisen Universitas: –Tja, jeg har aldri sett noen målinger på sammenhengen mellom rognebær og snø. Man kanskje jeg skulle sette i gang et slikt forskningsprosjekt. Det hadde vært morsomt.

Værprofet Magnus Skildheim i Sogn har derimot synspunkter på temaet: – Problemet med dette gamle ordtaket er at det finnes to teorier, sier han.

– Den ene teorien går ut på at mye rognebær gir mye snø til vinteren. Et argument for denne teorien er at fuglene skal få i seg mye mat foran en lang og matfattig vinter. Den andre teorien, derimot, hevder at rognebærtreet ikke kan bære vekta si to ganger. Det vil si mye rognebær gir lite snø. Så da er vi egentlig like langt, sier Skildheim.

Selv har værprofet Skildheim mest tro på sistnevnte teori. At mye rognebær gir lite snø.

–Vi får se til vinteren hvem som har rett, sier han.

Det skjer i Grenseland

Hele året skjer det små og store kulturarrangementer i Grenseland. Her er en oversikt over hva folk kan glede seg til de neste månedene.

Aremark:

- 2. desember viser Bygdekinoen filmene «High School Musikal 3» og «Fatso».
- 6. desember arrangerer Bygdesentralen juleveipåpning på Fosby. Det blir julemarked, nisser og poser til barna. Skolekorpset og barnekoret deltar. Juletreet tenes. På ettermiddagen blir det høstkonsert på Furulund. Aremark Skolekorps og kulturskolen står for musikken.

Marker:

- 29. november er det julegateåpning i Ørje. Mange aktiviteter og tenning av julegrana på Rådhusplassen.
- 3. desember viser Bygdekinoen filmene «High School Musikal 3» og «Fatso».
- 13. desember blir det konsert i Øymark kirke. «Vi fem med venner» synger og spiller. «Vi fem» er Ann-Kristin Røen, Linda Søby, Elisabeth Nielsen, Cecilie Arnesen og Karine Riiser.
- 17. desember viser Bygdekinoen filmene «Madagaskar 2» og «Burn After Reading».

Rømskog:

- 1. desember arrangerer Helselagets medlemmer hyggeaften på Rømskog Eldresenter for beboerne på Eldrestret, pensjonister og andre interesserte.
- 7. desember blir det adventstøner i Rømskog kirke. Sang av Marcanto fra Ørje og Rømskog blanda kor. Arrangør er Rømskog menighetsråd.
- 12. desember arrangerer skolen førjulsfest på formiddagen for pensjonister i Rømskog kommune. Elevenes besteforeldre som ikke er pensjonister er også velkomne. Arrangementet finner sted i gymsalen i Rømskog kulturhus.
- 13. desember arrangerer Skogspetten 4H julemesse og juleloppemarked. Det blir salg av grøt, kaffe, kaker og ting medlemmene har laget.
- 16. desember viser Bygdekinoen filmene «Madagaskar 2» og «Burn After Reading».
- 20. desember tenes julegrana på Kørren.

For å gjøre vår kulturkalender så oppdatert og god som mulig, oppfordrer vi alle som arrangerer noe i Aremark, Marker og Rømskog om å melde fra til Avisa Grenseland. Sendt en epost til: post@byline.as

Byggmester Bjørnar Østensvig

NYBYGG • TILBYGG • RESTAURERING • LANDBRUKSBYGG
• HYTTEBYGGING • MINDRE MURERARBEID

Behjelpelig med tegninger og søknader. Godkjenninger for våtrom

Telefon 91 30 37 61. Adresse: 1798 Aremark

Les Avisa Grenseland på nett

Avisa Grenseland er tilgjengelig på internett. Alle avisens utgaver siden september 2007 ligger i pdf-format og kan lastes ned via egen link på åpningssiden til de tre kommunene: www.aremark.no, www.marker.no og www.romskog.no

Gudbrand Mellbye feiret tre julaftener som tysk krigsfange

I dag er han en aktiv pensjonist med mange jern i ilden. Sin yrkeskarriere tilbrakte han i politietaten. I over førti år var han lensmann i Aremark. I disse dager, når juleklokkene ringer, feirer Gudbrand og kona Liv jul som de fleste andre. Men julen vekker alltid spesielle minner for Mellbye. Under krigen feiret han jul tre ganger i tysk fangenskap.

– Den første julen i fangenskap tilbrakte jeg på celle i Fredrikstad. Det var lite trivelig, og usikkerheten var stor. Noe bedre var det på Grini året etter. Julen 1944 var den beste av krigsjulene. Da var jeg på Fornebu. Det var en jul i forventningenes lys, sier Gudbrand Mellbye.

ØYVIND OTTERSEN, TEKST
SIRI M. DALNOKI, FOTO

Gudbrand Mellbye var 22 år høsten 1942. Han jobbet som lensmannsbetjent i hjembygda Trøgstad. Faren Nils Parr Mellbye var lensmann.

– Det var en del illegal virksomhet, blant annet flyktingtrafikk, i Trøgstad på den tiden. Både min far og jeg var involvert, om enn ikke som de mest aktive, sier Mellbye.

Høsten 1942 ble en jødetransport oppdaget på toget i Skjeberg. En grensepolitimann ble skutt, og en intens menneskejakt fulgte. Det endte tragisk. De arresterte ble skutt. Det viste seg at mannen som skjøt grensepolitimannen var fra Trøgstad.

Heinrichs

– Dermed rettet tyskerne sin interesse i retning Trøgstad. Ordføreren hadde satt opp lensmannen, altså min far, på en liste over upålitelige folk. Det endte med at både han og jeg ble arrestert. Det skjedde uten dramatikk. Politimester Lindblom i Sarpsborg ringte og ba om et møte for å diskutere en tennesesak. Lindblom og «der könig von Halden», Hugo Friedrich Wilhelm Heinrichs, kom til Trøgstad og hentet oss 11. desember. Vi havnet på celle i Fredrikstad, og Heinrichs drev iherdig avhør. Han lovet mer over nyttår når juleferien var over. Heinrichs var en fæl fyr. Han bedrev omfattende tortur, og han utførte mange av grusomhetene personlig. Men jeg

var ikke blant dem som fikk spesielt hard medfart, sier Gudbrand Mellbye.

– Dine første tanker etter arrestasjonen? Dette var like etter Telavåg og andre episoder der tyskerne hadde vist at de ikke tok på folk med silkehanser.

– Det første jeg tenkte var «hva er det de har på oss». Etter avhør med Gestapo skjønnte jeg raskt at jeg lå dårlig an. Jeg hadde ikke noe håp om å slippe ut, og jeg ble mer og mer klar over at det ville bli Tyskland-tur på meg. Særlig etter at jeg kom til Grini gikk det opp for meg at jeg ville bli sendt til konsentrasjonsleir i Tyskland. Flyktingtransport, nyhetsformidling og militær transport var aktiviteter som ga sikker Tyskland-tur. Jeg ble også ropt opp, men av en eller annen grunn, sannsynligvis helt tilfeldig, ble jeg aldri sendt nedover. Men det hang over meg som en usikkerhet hele tiden. Jeg vet hva som ville skjedd. Det var få som kom tilbake. Allerede den gang visste jeg at det ville kunne bety slutten for meg om jeg ble sendt nedover, sier Mellbye.

Henrettelser

– På Grini satt mange fanger. Vi hadde det etter forholdene ganske fritt. Jobbet og hadde sosial omgang. Jeg fikk mange venner på Grini. Men hele tiden hang usikkerheten over oss. Trøgstad-gutten som skjøt på toget i Skjeberg, satt på Grini. Den første tiden gikk han rundt som oss andre. Det så greit ut. Men plutselig

ble han overført til Fallskjermen, avdelingen for dødsdømte. Norske leger skaffet difteribakterier som de forsøkte å smitte ham med for å få ham ut. Men smitten bet ikke på, og gutten ble en natt ført ut og skutt på Trandum.

– Disse transportene var uhyggelige. De skjedde alltid om natten. Vi hørte om dem, og vi oppdaget om morgenen at kamerater var borte. Transportene til Tyskland var også triste.

– Fryktet du noen gang henrettelse?

– Nei, det falt meg aldri inn. Men Tyskland var hele tiden en trussel.

Til Fornebu

I mars 1944 ble Gudbrand Mellbye overført fra Grini til fangeleiren på Fornebu. Det innebar en friere og lettere tilværelse.

– Det var det reneste lotteri hvor vi havnet. Lærerne, for eksempel, ble sendt til Kirkenes. Jeg kom til arbeidsleiren på Fornebu, og det viste seg som et bra sted. Jeg var der til krigen sluttet. Maidagene i 1945 var spennende. Vi visste ikke hvordan tyskerne ville reagere på kapitulasjonen. De hadde mange mann og mye våpen. Lettelsen var derfor stor da det gikk som det gikk.

Fra Fornebu gikk turen til Grini for å hente mine eiendeler. Så overnattet jeg hos familie i Oslo før det bar rett på jobb ved lensmannskontoret i Trøgstad. Jeg husker at det å ligge i ordentlig seng var et problem. Det var både for mykt og for varmt.

Etter noen måneder ble jeg beordret av Fylkesmannen til tjeneste som lensmann i Aremark. Og her er jeg fortsatt, sier Mellbye. Han giftet seg med sin Liv 30. september 1945.

Tre julaftener

Gudbrand Mellbye tilbragte tre julaftener i tysk fangenskap. Det har gitt minner, om enn ikke de beste.

– Den første julen, i 1942, var ikke noe særlig. Da satt jeg på celle i Fredrikstad og hadde mange tanker i hodet. Det var ingen hyggelig feiring. Jeg husker at jeg tenkte at dette kunne bli min siste jul. Men julen var likevel et lite avbrekk i rutinene. Vi fikk en juleglede og sukkertøy og sjokolade fra Brynhildsens Fabrikker. Dessuten et julehefte og en andakt fra sogneprest Frøyland. Jule-

middagen besto av lutefisk, smeltet smør, saft og vann og et knekkebrød. En julepakke med hilsen hjemmefra var det store høydepunktet den julen.

Far løslatt

–Året etter, på Grini, var det annerledes. Jeg har faktisk en del hyggelige minner derfra. Ikke minst at min far slapp ut til jul det året. Tyskerne viste storsinn den julen. De tillot at fangene fikk pakker på inntil to kilo. Vi fikk til og med sende brev hjem om dette. Men systemet sviktet, og pakkeene hopet seg opp i leiren. Tyskerne på sin side feiret jul så det forslo. Jo høyere opp i gradene jo mer fyll. På brakkene jobbet vi med utsmykning til jul, og det ble etter forholdene ganske trivelig. Vi fikk hirsegrot på julaften. Matlukten dominerte på brakkene, for noen hadde klart å få seg en fleskebit i julepakkene hjemmefra. Brakkene ble låst på julaften, og feiringen foregikk i hver brakke. Tyskerne ga oss lov til å få inn instrumenter, og det ble både sang og musikk. Otto Nielsen var en av dem som underholdt.

Evensmo

En hyggelig opplevelse denne julen var da Sigurd Evensmo ble løslatt. Han bodde, som meg, på brakke 10. Evensmo leste et dypt, menneskelig og varmt dikt mens han var uvitende om at han skulle løslates. Alle kjente Evensmo, og alle visste at han kunne bli skutt som de andre Englands-farerne fra 1942. Det var derfor en underlig og dramatisk opplevelse å se ham løslatt foran øynene våre, sier Mellbye.

Forventninger

– De tredje julen i fangenskap, på Fornebu i 1944, bød faktisk på et trivelig juleselskap. Det var også en jul i forventningenes lys. Både vi og de hjemme visste hva som foregikk, og det var ikke lenger den samme spenningen som de foregående julaftener. Selv om savnet av friheten, familie og venner var stort, ble det en ganske fin julefeiring på Fornebu. Jeg fikk til og med besøk av Liv denne julen, sier Mellbye som har feiret jul mer enn seksti ganger siden den siste i fangenskap.

– Men ingen av dem er spikret i minnet på samme måte som de tre julene i fangenskap, sier han.

Med ønske om en fin vinter ...

Selv om ikke alle er like glade i vinteren, må vi kunne enes om at det er pent med snø. Disse to bildene fra Strømsfoss i Aremark viser hvordan landskapet fullstendig endrer karakter fra en grå høst til en vinter som er på sitt vakreste. Foto: Jørn Fjeld

TØMRERFIRMAET Brødrene Nordgaard

Bjørkebekk, 1798 Aremark

Vi utfører alt innen

- Nybygg
- Rehabilitering av hus og hytter
- Murerarbeid
- Støping

Frode Nordgaard
Tel. 48 18 59 24

Lars-Erik Nordgaard
Tel. 93 25 48 19

FK butikken hjelper deg med julegavene!

Stetind Arktis termos
Kvalitetstermoser. Holder lenge på varmen.
0,5 ltr, for 89,- NÅ 79,-
1,0 ltr, for 149,- NÅ 129,-
1,5 ltr, for 229,- NÅ 199,-

FRA 79:-

Brusletto Norgeskniven
Ypperlig allroundkniv. Bladlengde 9,5 cm. Holk i nysølv. Farget okse-lærslire med sikkerhets-innlegg. Kniven leveres i en flott gaveeske.
For 698,-
V.nr.: 14302

GARD Merino undertøysett
Meget god kvalitet.
Str. XS-XXL.

Leketraktor JD 6920
John Deere 6920 tråtraktor. Solid tråtraktor med redskaps-feste både foran og bak. Fra 3 år.
V.nr.: RT036745

butikken

Levende opptatt av det

Avd. Ørje, Trekanten 5. Telefon 69 81 12 60

Tilbudene gjelder så langt beholdningen rekker.

Planen var å bli bilmekaniker. Opptil flere ganger gjorde tilfeldigheter at han aldri fikk fagbrevet. Nå er han inne i sin andre ordførerperiode i Marker, og kanskje han havner på Stortinget. Selv tar Stein Erik Lauvås ingenting for gitt.

Tar ingenting for gitt

– På Stortinget er det en helt annen måte å jobbe på. En forplikter seg til Østfold Arbeiderpartis program. Samferdsel, næringsutvikling og kommunøkonomi er viktige saker for fylket.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

Stein Erik Lauvås står med begge bena godt plantet på jorda. Tanken på å bli ordfører var utenkelig for ham for ti år siden. Etter sin første ordførerperiode i Marker gjorde han og Arbeiderpartiet et brakvalg som savner sidestykke. Men Lauvås er nøktern og tar ikke all ære selv.

Engasjement

– Valget i fjor gikk over all forventning. Selv ikke den største optimisten i partiet hadde drømt om et slikt resultat. Men en må se ting i perspektiv, blant annet hvilke alternativer det var. Vi har også vært i stand til å gjennomføre det vi lovte i 2003, og det tror og håper jeg folk har lagt merke til. En må stå for det en sier og prøve så godt man kan. Så tror jeg tillitten blir deretter, sier Lauvås engasjert.

Mange ser på Stein Erik Lauvås som et friskt pust i lokalpolitikken. Han er ung, klar i talen og ikke redd for å si ifra. Kanskje han vekker engasjement hos ellers lite politisk interessert ungdom?

Planen var ikke å bli ordfører.

– Det er ikke noe som heter «ord-

førerlinja» på skolen. Jeg tror det er mange tilfeldigheter som rår, og en god porsjon flaks må til for å bli ordfører. En har selvfølgelig en finger med i spillet, men det går ikke an å bestemme seg for at «Jeg skal bli ordfører». En må finne seg i at andre bestemmer det.

– At jeg havner på Stortinget, tar jeg ikke for gitt. Det er mange nåløyer en skal igjennom.

Marker AUF

Stein Erik Lauvås er født i Porsgrunn. Som tiåring flyttet han og familien til Ørje.

– Flyttingen foregikk helt smertefritt. Det tok en times tid å venne seg til det nye stedet. Det mest uproblematisk i livet mitt. Jeg har alltid trivdes her, sier han.

Etter ungdomsskolen gikk Lauvås på lærlingskole for å bli bilmekaniker. Men han fikk ikke fagbrevet. Nedgangstidene på slutten av 80-tallet gjorde at mange mistet jobbene sine. Også lærlinggutten. Han ble først hjelpegutt hos Lundebø. Deretter har han hatt et vikariat i Statens Vegvesen, jobbet for Viking på Gardermoen og tjenestegjort i Luftforsvaret i 16 må-

neder. Her fikk han hundeførerutdanning.

– Først da jeg var 19 år ble jeg med i AUF i Marker. Ble meldt inn på en stand på en 1. mai fest. Det var en morsom tid. Marker AUF hadde hundre medlemmer på den tida og var nest størst i fylket, minnes Lauvås.

Allsidig erfaring

Senere ble han med i styret i AUF. Før han tok fatt på sin første periode som ordfører i Marker, har Lauvås jobbet på den gamle Shell-stasjonen på Ørje, vært leder for LOs sommerpatrulje i Østfold og vært LOs ungdomssekretær for Østfold.

– Jeg sa opp stillingen som ungdomssekretær etter hvert. En kan tross alt ikke bli i en slik stilling til en blir pensjonist. Deretter jobbet jeg et drøyt år som generalsekretær i Norsk Filmforbund. Den tida var lærerik. Det var andre holdninger og nye måter å jobbe på, sier han.

Etter det var Handel og Kontor i Oslo arbeidsplassen. Lauvås har hele tiden bodd på Ørje og pendlet til jobben.

– Jeg har forsøkt NSB. Det nytter ikke å servere oss et så dårlig tilbud. Det var mye kaos, forteller han oppgitt.

Nå slipper Stein Erik Lauvås å pendle til Oslo hver dag. Endel reising og lange dager blir det likevel.

– Som ordfører i en liten kommune er en nødt til å stille opp på det aller meste. Sammenliknet med større bykommuner er det viktigere for de små å være tilstede. Ellers blir vi rett og slett glemt.

Ikke langsint

De fleste i Marker-politikken vet at ordføreren har et visst temperament.

– Noen ganger skulle jeg ønske jeg kunne tie stille de ti ekstra sekundene. Jeg har blitt mye roligere enn jeg var før. En del av temperamentet skyldes rett og slett engasjement. Man kan ikke sitte og være

følelsesløs. Jeg kan bli sint når jeg får dobbeltbeskjed eller når folk ikke får bestemt seg. Men jeg er ikke langsint. Jeg synes det er lov å si ifra, så lenge man ikke gjør det på en ufin måte, forklarer han og utdyper:

– Jeg er et helt vanlig menneske. Jeg er den jeg har vært i 43 år og håper å være det en stund til.

De syv hav

Stein Erik Lauvås giftet seg i 2000 og har en sønn på ni år. Ved stille tider på rådhuset, som rundt juletider og om sommeren, kan ordføreren bruke ekstra tid på familien. Ellers prøver han så godt han kan å støtte opp gutten fra sidelinja på fotballbanen. For å koble av skikkelig er det båtliv som gjelder.

– Jeg får hvilepuls idet jeg trår på brygga og hiver meg i båten. Sommeren blir tilbrakt i snekka på Stora Lee, Dalslands Kanal og Vänern. Liker også å dra på elgjakt i Sverige. Det er trivelig og sosialt. Til nå har jeg bare sittet og sett på elgen. Har ikke skutt noen selv. Å sitte på en stubbe

i skauen skulle vært på blå resept. Det anbefales, smiler han.

Ordføreren er ikke typen som grubler mest over livets mysterier.

– Jeg er medlem i statskirken. Her er jeg døpt, har stått til konfirmasjon og har giftet meg. Har mest

«tro på et liv før døden». Jeg grubler litt over konsekvenser av ting en gjør. Det bruker jeg litt tid på. Alt en gjør får konsekvenser. Å tenke tilbake på gamle synder sparer jeg til jeg blir riktig gammel.

Stein Erik Lauvås tipper at han om ti år fortsatt driver med politikk og fagforeningsarbeid. Det synes han er fryktelig artig.

– Enten lokalt, regionalt eller nasjonalt. Ellers er jeg kanskje blitt rik på hest. Da ville jeg kjøpt meg en seilbåt og lært meg å seile. Jeg hadde seilt rundt på de syv hav og sett verden fra havet i tolv måneder. Å kjøpe en seilbåt står øverst på lista. Skal skaffe meg den før eller siden.

Å tenke tilbake på gamle synder sparer jeg til jeg blir riktig gammel.

– Noen ganger kan jeg nesten bite i bordkanten. Jeg er en utålmodig fyr. Men det er viktig at folk blir hørt. At noen ting tar litt tid, er prisen vi må betale for demokratiet, mener Lauvås.

– UKH er best!

Selv om Marker er en liten kommune, står ikke ungdomstilbudet tilbake på noen som helst måte. Tvert imot. Ungdommens Kulturhus (UKH) er det beste som har skjedd unge i Marker, mener flere unge vi har snakket med.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

Ungdommens Kulturhus ligger på Ørjetun, vest for Ørje. Her kryr det av aktiviteter hele uka. Tilbudet strekker seg over et bredt spekter – her bør det være noe å finne for enhver smak.

Avisa Grenseland tok turen til UKH en torsdagskveld for å lodde stemningen og se hva ungdommen holder på med. Lars Johansson, ungdommens mann i Marker, er til stede på torsdagskveldene for å hjelpe til med stort og smått.

– Det er folk på UKH hver dag. Ungdommene er kjempeflinke og engasjerte. De er med på veldig mye, skryter Johansson.

Disse grupper finnes på UKH:

UKB – Band	UKD – Dans
UKL – Lys	UKS – Studio
UKT – Teater	UKS – Sang
UKR – Radio	UKF – Film
UKA – Avis	

Øver til «Rompetryne»

Teatergruppa UKT består av en liten, sammensveiset gjeng. Fra venstre Ida Høgås, Caroline Syvertsen, Filippa Braarud, Daniel Norløff, Amanda Johansson og Jonas Heer. Jon Ivar Nasset er også med, men han var ikke til stede da bildet ble tatt.

UKT, ungdommens teatergruppe, øver for tiden på et nytt stykke. Dette er en liten gruppe på syv ungdommer som synes det er moro å stå på scenen og spille skuespill.

Det er duket for å gå gjennom 76 sider med manus og se nærmere på de forskjellige rollene. Hvordan oppfattes personene i stykket? Hvordan skal de se ut? Og hvordan er kroppsholdningen deres?

Mange brikker må på plass før «Rompetryne» skal fremføres for publikum. Rollene er fordelt. Men manuset må pugges. Daniel Norløff, Caroline Syvertsen, Filippa Braarud, Ida Høgås, Jonas Heer og Amanda Johansson sitter mer eller mindre henslengt i sofaen og diskuterer.

– Han har to personligheter. Den sjuke og den freske, blir det sagt om en av personene.

«Rompetryne» handler om ei jente som er så stygg at hun må ha en pose over hodet.

– Dette er i gamle dager. Ingen er egentlig glad i «Rompetryne». Det er en trist historie, forteller ungdommene.

Pugging

Til neste øvelse skal alle kunne hele manuset utenat. Da skal det sees på kroppsholdninger.

– Kroppsholdningen sier mye om en person, forteller Lars Johansson og utdyper ved å vise til ulike eksempler.

De syv ungdommene i teatergruppa har ansvar for hvert sitt område. Alt fra lys, kostymer, kulisser og sminke til rekvisitter og mat til øvelsene.

– Det morsomste er når forestillingen begynner. Å være på scenen,

det synes de er høydepunktet. Og å kunne spille ut helt andre personligheter enn sin egen.

– Hva synes dere om tilbudet til ungdommen i Marker?

– Det er ganske mye som skjer her. UKH er det beste som har skjedd, mener Daniel Norløff.

– Det er ikke så mange som gidder å være med på ting, synes Filippa Braarud.

– Det er jeg ikke enig i, svarer Daniel Norløff.

Flere mener problemet er at mange bor langt unna, ut på landet, og har dermed vanskelig for å komme seg til UKH.

– Men det er mye å gjøre her til å være et lite sted, synes de.

Christopher Roaldsøy spiller trommer i et nystartet band.

Daniel Norløff og Petra Maria Sjøberg spiller inn «Dum og Deilig»

Ber for Band!

Musikk har en sentral plass hos mange ungdommer i Marker. Det gjenspeiler seg i antall band som øver på UKH. – Vi spiller og synger det vi føler for, sier et av medlemmene i et nystarta band.

Petra Maria Sjøberg og Rebekka Iversen synger. Daniel Norløff og Anders Bjørknes spiller bass. Christopher Roaldsøy spiller trommer, og Kevin-André Thoresen rapper.

– Vi vet ikke hva bandet heter ennå. Vi har akkurat starta, forklarer jentene.

De forteller at de spiller alt mulig. Men det blir mest rock.

– Vi synger og spiller det som er bra. Det vi føler for. Vi har også laget en egen sang.

Knappt to timer senere er Petra, Daniel og Lars Johansson i sving med å spille inn noen låter. Det er vanskelig å høre på sine egne sanger etterpå, og velge hvilken som er best.

Noen forsøk må til når «Dum og Deilig» spilles inn. Men moro er det, i hvert fall.

– Vanskelig å holde stram sending

– En kan ikke bare tulle hele tida. Vi prøver å ta det litt seriøst også. Vi har faste spalter og tar opp temaer som er interessante. Men det er vanskelig å holde programmet stramt gjennom en hel sending.

Det sier guttene i UKR, Eirik Isaksen Nygaard og Anders Sundsrud. De to har holdt på med radio i cirka ett år. Du kan høre dem live på lufta på Radio 5 eller på scandinavianradio.com.

– I begynnelsen pleide jeg å skjelve før sending. Men ikke nå lenger, innrømmer Anders Sundsrud.

Det er nøyaktig ett minutt igjen til UKR skal på lufta. Eirik taster kjapt noen meldinger på MSN. Programvertene skal ha «Hva Skjer»-spalte, konkurranser og ringe til folk. Og selvfølgelig spille musikk.

– Vi har sending hver torsdag. Det skal være litt seriøst og for ungdom. Noen ganger har vi gjester på besøk. I dag skal vi snakke om USAs neste president og se om vi finner noe funfacts om han, sier guttene.

Noen ganger hender det at ting går litt galt under sending.

– En gang spilte vi en sang og glemte å skru av mikrofonen. Vi satt og banna på grunn av et eller annet som skjedde her inne, forteller Anders, og legger til:

– Men en lærer av sine feil.

Eirik Isaksen Nygaard (nærmest) og Anders Sundsrud synes det er moro å holde på med radio.

På bildet ser du de aller nyeste i Club 18. De går i 4. klasse.

Club 18

AV TONJE JØRGENSEN OG KRISTIN JOVALL DAHL

Club 18 i Rømskog er en klubb for 4.-7. klasse. Der gjør vi masse morsomme aktiviteter. Vi bowler, har kokkekamp, ser på film og gjør mange forskjellige uteaktiviteter. Om vinteren aker vi, men det er ikke alltid nok snø til å ake. Men det er nok snø til å bli dratt av en bil oppover og nedover bakker.

Noen ganger, når det begynner å bli sommer, reiser vi og overnatter på morsomme steder. Alltid når det nærmer seg slutten ber vi en liten bønn. Dette er en morsom klubb for Rømskog.

www.joker.no

- helt i nærheten

LEGG HANDLETUREN TIL AREMARK (det lønner seg)

Vi satser ekstra på:

- Frukt og grønt
- Ferske brødvarer
- Gode middagstilbud
- Stort og variert vareutvalg

posten

Tipping

FRUKT & GRØNT

Åpent: 9–19 (15)

Skaffer

I stedet for å satse på noen utvalgte merker, velger Bilkonsulent1 på Ørje å skaffe den bilen kunden vil ha. Enten det er ny bil, nyere bruktbil eller gammel bil.

Grenselands lokale bilforhandler har investert i lyse og moderne lokaler.

Morten Teig selger alt av bil på Ørje. Selv foretrekker han å selge Volvo – etter mange år som Volvo-selger i Mysen.

alt av biler

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

Grenselands eneste bilforretning ligger bare et steinkast unna E18. Den nyutvidete bygningen til Bilkonsulent1 er godt synlig, bare 26 meter fra Europaveien.

– Beliggenheten er helt perfekt, forteller eier og bilforhandler Morten Teig.

Begynte å løsne

Morten Teig har solgt bil i 30 år. Han har siden 1987 solgt Volvo, hovedsakelig i Mysen. Han har også jobbet som bilselger i Sarpsborg.

– Gjennom 30 år i bransjen har jeg mange gode, trofaste kunder. Da kunne jeg like gjerne få meg et eget kontor og jobbe derfra, så jeg slapp å pendle, forteller Teig.

Bilselgeren er opprinnelig fra

Trøgstad, men flyttet til Marker for snaut sju år siden. Her startet han et enmannsforetak. Dette ble gjort om til aksjeselskap, og Bilkonsulent1 ble etablert i 2005.

– Salget gikk veldig tregt i starten. Men jeg tenkte: «Dette skal jeg klare».

Nyere bruktbil

Den første sommeren var stille. Men våren 2006 begynte det å løsne skikkelig for bilforhandleren.

I januar i år startet utbyggingsarbeidene hos Bilkonsulent1. Det ble investert betydelige beløp. Resultatet er blitt lyse og moderne lokaler for Grenselands bilforretning. Bedriften har tre ansatte på fulltid – Morten Teig, hans sønn, som tar seg av dekk, felg og bilpleie, og en kontormedarbeider.

– I utgangspunkt er vi en bruktbilforhandler. Men vi omsetter også nye biler. En kunde kan komme inn og fortelle hva slags bil han eller

hun ønsker, så gjør vi hva vi kan for å skaffe den, sier Teig og fortsetter:

– Vi selger mest nyere, brukte biler, som fortsatt har nybilgaranti. Etter mange år i bransjen har jeg gode kontakter og kjøper inn biler fra Oslo-distriktet. Vi leverer bil over hele landet. Bilene er selvfølgelig kontrollert på verksted og har enten nybil- eller bruktbilgaranti.

Gunstige priser

Per i dag har Bilkonsulent1 ikke verksted, men det kommer kanskje på sikt. Forretningen selger derimot både felger og dekk og gjør alt innen bilpleie.

Morten Teig ser lyst på fremtiden.

– Vi kjøper inn flere biler av gangen og får dem dermed billig. Det gjør sitt til at vi kan gi gunstige priser til våre kunder. De fleste biler har vi solgt før vi kjøper dem inn. Kundene skal få det de ønsker hos oss, sier Morten Teig.

Bilkonsulent1 ligger like ved E18 i Ørje.

Bli fosterforeldre!

FOSTERHJEMSTJENESTEN

Inviterer til informasjonsmøte

tirsdag 2. desember kl 18-21

Stabburveien 10, Fredrikstad

Velkommen!

Tlf. 69 36 18 80

www.fosterhjem.no/sarpsborg

Byggmester Jens Frøne

Bygg og dykkertjenester

Tlf. 905 61 372

www.frone.no

Juletradisjoner før og nå

Det er blitt en del forandringer når det kommer til jul nå enn det var før. Før måtte man slakte og lage mat fra bunnen av. Nå behøver vi ikke å gjøre noe selv. Nå kan vi bare gå i butikker og si hva vi skal ha og få det ferdig servert. Avisen Grenseland har vært på Fosbykollen der tre av de eldre forteller om deres jul i gamle dager.

CHARLOTTE JAKOBSEN, TEKST

– Vi trodde verken på julenisse eller fjøsnisse. Det var heller ikke så vanlig på den tida å tro på sånt, sier Signe Melleby og Marie Kjønnå.

– Vi satte heller ikke ut noe grøt, men spiste den selv. Det vi skulle ha av mat måtte vi ordne selv. Vi hadde en slakter som kom sju om morgenen. Vi brukte alt av slaktet og lagde alt fra bunnen av til pølser, blodklubb, kjøttkaker, blodpudding og leverpostei.

– Vi bakte gjerne sju slag; fatigmann, sirupsnipper, sandkaker, smultringer, krumkaker, kokosboller, pepperkaker. Mannen i huset hentet juletreet i egen skog, og så pyntet vi det sammen på lille julaften, sier Signe og Marie.

– Vi fikk som oftest en til to presanger hver av det vi trengte, som klær og sokker. Og på juleaften fikk dyra ekstra mat. Vi feiret med familien, søsken, far og mor. Julia

Signe Melleby.

før var mer høytidlig, og vi var mer sammen. Det var mer julestemning.

Hans Aspestrand

– Jeg mistet foreldrene mine da jeg var en guttunge, så da måtte jeg flytte til tanta og onkelen min og var den eneste ungen der. Trodde heller ikke på noen julenisse eller fjøsnisse. Vi satte heller ikke ut noe grøt. Det kom en slakter til oss også. Han slakta for oss, og vi laget også alt det vi trengte fra bunnen av her, som blodklubb, saltet flesk og blodpudding. Jeg vokste opp på gården til tanta og onkelen min og hjalp til på gården. Hjemme hos oss var det onkelen min som gikk ut og hentet juletre. Så pyntet vi det på lille julaften. Jeg fikk en gave av tanta og onkelen min, av det nødvendige slaget. Selv hadde jeg ikke penger, så jeg kunne jo ikke gi dem noe. Det var bare oss tre som feira jula sammen, ingen slektninger var der. Julia var bedre før fordi det var mer samhold og mer høytidlig. Vi gikk i kirka, og

Marie Kjønnå.

hvis det var mulighet med hest og kjerre, brukte vi det, sier Hans.

Store forandringer

Jula har forandret seg en del siden den gang. Før var det nesten obligatorisk å gå i kirka, men nå er det mange som blåser i det. Vi kan også bare gå i butikken og få alt ferdig oppskjært av det vi

trenger. Mye av det vi trenger er også ferdiglaget. Vi kan også bare gå å kjøpt juletrær, men det er fortsatt noen som går ut i skogen. Nå får vi dobbelt så mange presanger enn det de gjorde før. Da fikk de kanskje en gave hver av det nødvendige. Nå får vi ikke bare det vi trenger, men mange får også det de vil ha.

Hans Aspestrand, her sammen med kona Magna, synes julen i gamle dager var mer høytidlig enn nå.

REMA 1000

1870 Ørje. Tel. 69 81 30 20

Dreier julen inn

Gunnar Kinn bruker mye tid til å lage leker, fat, fuglekasser og andre treprodukter. Vanligvis selger han håndarbeider på julemessa på Ørje Brug. Men ikke i år.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

På Kinn gård, på vestsiden av Røde-nessjøen, bor Gunnar Kinn sammen med kona. Dette er barndomshjemmet hans. Stedet han har tråkket sine barnesko. Gunnar er pensjonist, men er engasjert i Normisjon. Hjemme i verkstedet på Kinn tilbringer han mye av tiden ved dreiebenken.

Tresorter

– Jeg lærte dreining på husflidskolen. Men har aldri hatt dette som yrke. Kun som hobby. Har et enmannsforetak. Det var som noen sa – bedriften er morsom, men ikke lønnsom, smiler Gunnar Kinn.

Han viser fram noe av det han lager i verkstedet. Barneleker, tankelås og fat ligger spredt i rommet. Det varmer godt fra vedovnen.

– I fjor solgte jeg litt på julemessa. Men det blir ikke så mye salg av det. De fleste kommer for å titte. Jeg påtar meg noen oppdrag med reparasjon av møbler. Lagde en liten kjøkkenbenk nå nylig, forteller han og viser frem benken.

På Kinn brukes alle slags tresorter.

– Synes det er interessant med forskjellige typer tresorter. Bruker blant annet selje, furu, lønn og eier. Klarer du å lukte hva dette er? Spør han og rekker fram et eggelass.

– Det er laget av eier. Den har en helt spesiell lukt, opplyser han.

Gleder seg

Selv om Gunnar Kinn ikke skal på Bruket med gjenstandene sine i år, kan de som er interessert bare komme innom.

Gunnar Kinn har dreining som hobby. Han lager og selger gaveartikler og reparerer møbler. I jula tar han en pause fra dreingen.

– Men det lønner seg å ringe først, sier han.

Gunnar lager nesten hva han vil.

– Lager også stoler. Og jeg har lagd kakefat i flere etasjer. Fatene kan brukes til bryllup og andre spesielle anledninger.

I jula tar han fri fra dreingen.

– Jula er familiens store høytid. I år skal vi være her, hjemme på Kinn. Vår eldste datter jobber med eldre i Oslo, og en gang feiret vi jul der sammen med de eldre, forteller han, og fortsetter:

– Ribbe, surkål og kjøttkaker

hører til jul. Også blir det litt kalkun senere i jula. Det har ikke blitt noe smalahove ennå. Før i tiden ble grisen slaktet hjemme på gården i slutten av november, eller begynnelsen av desember. Det var ei stri med juleslakt. Måtte til Mysen for å hakke til kjøttet. Nå er det bare å gå i butikken og kjøpe.

Det har blitt feiret mange julehøytider på Kinn.

– Barna gledet seg veldig til jul før. Det synes jeg de fortsatt gjør. Men dagens kjøpefest har gått over alle støvelskaft.

Stell av juletreet

Nyttige tips for godt stell av juletreet:

For å ha lengst mulig glede av juletreet er det en del enkle tiltak som kan gjøres.

Treet må akklimatiseres. Et tre som har stått ute i frost, må få en gradvis tilvenning til inneklimateet.

Før treet tas inn i stuevarmen, bør det oppbevares på et skyggefullt og kaldt sted. Hvis det er mulig, sett det i garasjen eller kjelleren slik at det tiner opp hvis det har vært frosset. Klipp av eventuell emballasje så greinene får rette seg ut.

Sag en tynn skive, to-tre centimeter, av rotenden før treet settes i juletre foten med vannbeholder. Det gjør det lettere for treet å ta opp vann. Siden etterfylles med kaldt vann. Om det har noen effekt å blande holdbarhetsmiddel, sitronbrus eller noe annet i vannet er det ulike meninger om. Det viktigste er at treet har tilgang på friskt vann.

Unngå å plassere treet for nær varmekilder. Kort sagt behandles juletreet slik en gjør med vanlige snittblomster.

Populært med sorte juletrær

Glem kunstige juletrær i grønt, gull eller hvitt. Nå er sorte juletrær mest trendy, i alle fall i Storbritannia.

Ifølge London Daily Mail blir sorte juletrær av den kunstige typen revet vekk fra butikkene.

Hos forretningskjeden John Lewis er man allerede i ferd med å bli utsolgt for de mørkeste juletrærne med 400 innebygde hvite lys. Prisappen er 90 pund, litt over en tusenlapp.

Kvalitetskrav

Synet på hva som er et pent juletre varierer fra person til person. Om du vil ha det stort eller lite, bredt eller smalt, gran eller furu. Valget er ditt. Uavhengig av dette bør du se etter følgende:

At fargen er ensartet med tett og fyldig nålsetting. Det bør være et naturlig forhold mellom høyde og bredde. Bredden skal ikke være større enn høyden. Omkretsen skal være jevn, og det samme skal avsmalningen mot toppen være.

Greinkransene skal være jevnt fordelt. Avstanden mellom greinkransene skal ikke være for stor. Treet skal virke tett og fyldig. Det skal ha en rett stamme og bare ett toppskudd. Treet skal være symmetrisk med jevn fordeling av greinene rundt hele treet. Det skal ikke forekomme knekte eller døde greiner.

Denne er ikke lett å løse. Gunnar viser frem en tankelås.

Forskjellige produkter i ulike tresorter. Made in Marker.

Skal synge i kirken

13. desember blir det julekonsert i Øymark kirke. Fem lokale jenter og musikere fra Oslo, Østfold og Värmland skal fremføre gamle og nye julesanger.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

Det er Ann-Kristin Røen, Elisabeth Nielsen, Linda Søby, Cecilie Arnesen og Karine Riiser som skal synge i Øymark kirke den 13. desember. I fjor hadde jentene konsert i forbindelse med julegateåpningen i Marker. De hadde også konsert i Rømskog.

Mye øving

Årets konsert, «Julestemning», skal være litt annerledes enn fjorårets utgave.

– Vi har et nytt konsept denne gangen, sier Ann-Kristin Røen, som får medhold av de andre jentene:

– Det blir litt mer julestemning, med flere tradisjonsrike julesanger

«Vi 5 og venner» skal holde julekonsert i Øymark kirke. Fra venstre Ann-Kristin Røen, Linda Søby med Oliver, Elisabeth Nielsen og Cecilie Arnesen. Karine Riiser er også med, men hun var ikke til stede da bildet ble tatt.

som de aller fleste kjenner til. Vi skal ha med et band med musikere fra Oslo, Østfold og Värmland. Det blir noen gamle og noen nye julesanger.

Vi har øvd en til to ganger i uka siden september, så det har gått med mye tid.

Etter all sannsynlighet vil Runo

Lilleasen holde andakt i løpet av konsertkvelden. Billettene kan kjøpes i døra, og barn under tolv år har gratis inngang.

Ekstra gode juletilbud

SALONGTEPPER -30-70%	LADY 10 198,-/3 liter	MILJØTAPET 11,90/m ²
VINYLTAPET 147,-/rull	TEPPELØPERE (gratis kanting)	GULVBELEGG 2, 3 og 4 m

Åpningstider:
Man-fre 8.30-17.00
Lørdag 9.00-13.00

Mesterfarge
Tepper og Miljø
v/ Rådhuset, 1870 Ørje. Tlf. 69 81 14 70
E-post: tepperogmiljo@halden.net

TOTALLEVERANDØR INNEN

IT-RELATERTE

PRODUKTER OG TJENESTER

- Data, skrivere
- Kopimaskiner
- Fax
- Programvare
- Telefonløsninger
- Reparasjoner service
- Digitalt video/fotoutstyr
- Spill til PC og Playstation 2
- Kopi- og faxtjeneste
- Kontorrekvisita
- Mobiltelefoner

KOPIERING

sort/hvitt og farger

- Hefteproduksjon A4/A5
- Sanghefter
- Flyers/reklamemateriell
- Kopiering opptil A3

MOBILT BREDBÅND

fra ICE

Vi forhandler: **telenor** **MAMUTO Business Software**

SluseByen D@ta AS

Tvilling gt. 1A Ørje. Tlf. 69 81 20 15. Fax. 69 81 20 16
E-post: post@slusebyendata.no

Bilreparasjoner
Periodisk kjøretøykontroll
Drivstoff
Norsk Tipping
Norsk Rikstoto
Trav Direkte
Aviser og ukeblader
Kiosk
Hyggelig prat

O. MOSBÆK & CO

Storgt 36, 1870 Ørje. Tlf. 69 81 10 40. Fax 69 81 34 10

Klippekroken

HÅR • MAKEUP
Tel. 69 81 11 54

Eva Spa og Velvære Salong

HUD • FOT • MASSASJE
Tel. 97 63 15 77

makeup • hudpleie/fotpleie • selskapsfrisyre • negldesign
manikyr/neglstøping • alt innen hår-, hud- og kroppspleie

God jul og godt nytt år!

1870 Ørje

Eva, Anita og Monica

Harald Nilsen (fra venstre), Jon Fredrik Olsen, Vidar Østenby og Rita Berget Lindblad var nylig i Nederland for å få vite mer om Placement Utvikling AS. Her fotografert i Amsterdam.

Nederlenderne kommer!

I løpet av få år vil Aremark og Marker ha 35 nye, nederlandske innbyggere. Dersom samarbeidet går etter planen. I forrige uke reiste en delegasjon fra kommunene til Nederland for å bli bedre kjent med Placement Utvikling og prosjektet.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

Aremark og Marker har nylig fattet vedtak om å inngå et samarbeidsprosjekt med Placement Utvikling AS, som formidler nederlendere og andre europeere til Norge og Sverige. Rømskog har ennå ikke bestemt seg for om de blir med på prosjektet eller ikke.

Ulike mål

Placement Utvikling var i starten et enmannsforetak, men siden har bedriften utviklet seg og er i dag et aksjeselskap med ni ansatte. Eieren, Gert Rietman, er selv nederlander bosatt i Norge. Kona, Janet Roelofs, jobber også i firmaet. Drivkraften deres er nettopp steder som Aremark, Marker og Rømskog.

– Vi brenner rett og slett for Distrikts-Norge, sier de to.

Rietman startet Placement Utvikling i 2003.

– Jeg ville gjøre noe jeg hadde virkelig lyst til å jobbe med. Derfor startet jeg for meg selv. Etter hvert ble det så mye å gjøre at jeg måtte be Janet om hjelp, forklarer han.

Hittil har bedriften formidlet hundrevis av nederlendere til Norge.

– Hovedgrunnen til at nederlendere flytter til Norge er fordi de ønsker seg bedre plass og mindre

stress. Samtidig ønsker små kommuner flere innbyggere, arbeidskraft eller nyetableringer og kreativitet. Kommunene har ulike mål. Noen trenger arbeidskraft, og da prøver vi å skaffe de yrkesgruppene som trengs, forklarer Rietman.

Lært norsk

Varaordfører Rita Berget Lindblad (Ap) og Vidar Østenby fra Marker, og rådmann Jon Fredrik Olsen og Harald Nilsen (Ap) fra Aremark reiste til Nederland 16. november.

– Hovedmålet med turen var å finne ut hvordan vi kan få mest mulig ut av samarbeidet, samt å se hvordan Placement jobber, forklarte Jon Fredrik Olsen.

Turen bestod blant annet av et møte med Gert Rietman og Janet Roelofs. Delegasjonen fikk overvære et informasjonsmøte for interesserte nederlendere der temaet var helsevesenet i Norge. De fire besøkte også en nederlandsk messe om næringsliv og jordbruk i utlandet.

Mange kom på informasjonsmøtet, til tross for at Placement ikke hadde annonsert noe annet sted enn på sine egne nettsider. Et ungt par med små barn fikk vite litt ekstra om Aremark og Marker da de slo av en prat med Olsen, Østenby, Lindblad og Nilsen i pausen. Den ned-

erlandske mannen hadde allerede lært seg litt norsk, og han var særlig interessert i jakt og fiske.

Avhengig av samarbeid

På næringslivs- og jordbruksmessa, der Placement Utvikling hadde sin stand, hadde delegasjonen et møte med Rob Saly, en av de ansatte. Han fortalte blant annet litt om «de skandinaviske dager», en messe der Aremark og Marker skal presentere seg. Messa finner sted 24. januar 2009.

– Vi regner med at den første familien vil flytte til Aremark eller Marker i sommerferien, slik at barna kan starte på et nytt skoleår i Norge, opplyste Rietman.

– Hva slags mennesker tror du vil flytte til Aremark og Marker?

– Hovedsakelig familier med små barn, svarer Gert Rietman.

– Blir det vanskelig å få folk til å flytte til våre kommuner?

– For at prosjektet skal fungere bra, er vi avhengige av et godt samarbeid med kommunene. De må også gjøre en innsats, blant annet ved å legge til rette for boligutleie. Beliggenheten til Aremark og Marker gjør det lett for nederlendere å flytte dit. Det er god infrastruktur, barnehager og skoler. Det er helt nødvendig å ha, legger Rietman til.

Samtlige i delegasjonen fra Aremark og Marker ble imponert over hvordan Placement Utvikling jobber, og de gleder seg til videre samarbeid. Gert Rietman selv har stor tro på samarbeidet med Aremark og Marker og håper at mange av innbyggerne vil møte opp på informasjonsmøter neste år.

Gert Rietman i Placement Utvikling AS har stor tro på samarbeidsprosjektet med Aremark og Marker. Her på messe i Hardenberg i Nederland.

Så mange innbyggere, 125 millioner, ville Norge hatt dersom befolkningstettheten hadde vært like stor som i Nederland. Janet Roelofs fortalte om Norge under informasjonsmøtet om helsevesenet.

Ny prest trives i Aremark

62 år gamle Hans Petter Riddervold ble Aremarksgneprest i sommer. Han trives godt i sitt nye yrke. Presten samarbeider med Marker og litt med Rømskog.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

– Når startet du i jobben som sogneprest i Aremark?

– Midt i juni. Det har vært ferieavvikling, og da jobbet jeg som vikar i Marker. Sognepresten i Aremark skal også samarbeide med Marker og litt med Rømskog.

Økonom

– Jeg er født og oppvokst i Oslo, sier Hans Petter Riddervold.

– Har bodd i Ski i 29 år og pendlet til jobben i Oslo.

– Hva jobbet du med før du kom til Aremark?

– Med økonomi, regnskap og revisjon. Har de siste sju årene jobbet i Riksrevisjonen. I tillegg jobbet jeg som lærer i Halden noen år for lenge siden. Jobben som sogneprest blir totalt annerledes enn det jeg jobbet med før. Dette har vært den store interessen lenge. Tok egentlig eksamen i '94 og hatt mange vikarjobber som prest på Vestlandet. Da det dukket opp en ledig stilling i Aremark, søkte jeg og fikk den. Å være sogneprest og ha totalansvaret er derfor en helt ny erfaring for meg.

Trives godt

– Hva syntes familien om å flytte til Aremark?

– Det er jo en overgang å flytte fra Ski til Aremark. Men våre tre barn er store og bor ikke lenger hjemme. Kona har fortsatt en deltidsjobb i Ski. Hun bor der noen dager. Mens jeg bor på prestegården i Aremark

seks dager i uka. Jeg trives godt her. Det er stille og rolig. Ser på bygda med friske øyne og synes det er all right her. Det er deilig med et litt rolig tempo. Når en er vant til å pendle til Oslo, er det godt å kunne gå bort til kontoret og kunne trekke pusten innimellom.

– Hvilket inntrykk har du av aremarkingene så langt?

– Jeg har vært litt forsiktig. Ikke gått ut for å få meg mange venner. Men aremarkingene virker positive og flinke til å hjelpe hverandre. De har en veldig fin dugnadsånd.

Hele spekteret

– Hvordan vil du beskrive deg selv som prest?

– Det er vanskelig å svare på. Men jeg håper jeg kan gi folk noe gjennom gudstjenester og samtaler. Jeg må dekke hele spekteret fra dåp til konfirmasjon, bryllup og begravelse. Å møte mennesker der de er, og godta dem slik de er, det er nøkkelen.

– Hvordan stiller du deg til homofilt ekteskap?

– Vi har ikke liturgi for det. Jeg kan ikke eksperimentere med sånt. Hadde jeg fått et slikt spørsmål, ville jeg bare sendt det videre oppover i systemet.

– Hva med annet ekteskap?

– Hittil har jeg kun vigslet ved førstegangsekteskap. En vet som regel ikke hva som ligger bak, så det går ikke an å si ja eller nei til annet ekteskap. Jeg ville tatt en samtale med paret for å spørre litt mer.

– Det beste ved dette yrket er å treffe folk og kunne gi støtte og hjelp. Det gir mye, sier Aemarks nye sogneprest Hans Petter Riddervold.

Vi leverer blomster og dekorasjoner til kunder i Aremark.

Kildebo Blomster

Storgata 16, Halden. Telefon 69 18 14 10
kildebo.blomster@interflora.no

Graving • Sprengning
Alt i transport
Mobilknusing

Bergquist
Maskin og Transport as

www.bergquist-maskin.no

1950 Rømskog • Tlf 92 82 52 05 • Fax 69 85 94 47
E-post: steinar@bergquist-maskin.no

Rensing langs vassdraget

Alle i Marker og Aremark får pålegg om rensing innen 2015. Rensetiltakene langs Haldenvassdraget skal skje grendevis.

– I Marker har vi blitt litt forsinket fordi vi har utredet mulighetene for flere kommunale renselanlegg. I utgangspunktet var det seks områder som pekte seg ut til dette formålet. Men flere innbyggere har gitt uttrykk for at de ikke ønsker kommunalt renselanlegg, og kommunen ønsker selvfølgelig ikke å bygge hvis ikke innbyggerne ønsker det. Slik det ser ut nå kan områdene Fløvik og Svendsbykrysset være aktuelle, opplyser Gro Gaarder, avdelingsingeniør i Aremark og Marker kommuner.

Ifølge Gaarder er det ikke aktuelt med kommunale renselanlegg i Aremark kommune. Sone 2 i Aremark vil få pålegg over nyttår, og da vil det bli holdt et nytt informasjonsmøte for de innbyggerne det gjelder.

Sone 1 i Marker, som går på vestsiden av vassdraget, får pålegg enten på slutten av dette året, eller i begynnelsen av neste år. Innbyggerne vil også her få tilsendt brev og bli invitert til et informasjonsmøte. Planen er at én sone per kommune per år skal få pålegg om rensing.

NOE PÅ HJERTET? BRUK AVISA GRENSELAND!

Tips oss!

Er det noe spesielt du har lyst til å lese om i Avisas Grenseland? Kjenner du noen som har en helt spesiell historie, eller som har utrettet noe utenom det vanlige? Ring gjerne, eller send en mail. Tips oss om stort og smått.

Bestill bilder!

I hver eneste utgave av Avisas Grenseland er vi ute i distriktet og tar bilder av mennesker, natur, bedrifter og arrangementer. Alle bilder som kommer på trykk kan bestilles. Et bilde i A4-format koster kr. 85,- inklusiv porto. Send oss en mail, eller ring og bestill!

Skap debatt!

Store og små hendelser lokalt og nasjonalt kan vekke følelser og skape engasjement. Del dine meninger med våre lesere, og vær med på å skape debatt i lokalmiljøet, slik at flere sider av samme sak belyses.

Annonser i grenseland!

Avisas Grenseland har et opplag på 3500 og blir distribuert til samtlige husstander i Aremark, Marker og Rømskog. I tillegg blir den sendt hjem til mange hytteeiere. Vi hjelper til med å få ut ditt budskap. Ring gjerne for en uforpliktende prat.

Send inn bursdagshilsener!

Har du barn eller barnebarn som fyller år? Har du nettopp fått barn, eller kanskje det er bryllup på gang? Eller kanskje du har giftet deg allerede? Send oss et bilde eller en tekst og del en hyggelig nyhet med våre lesere.

Lag og foreninger

Send informasjon om lag og foreninger! Det er mange store og små lag og foreninger i Grenseland. Drevet av lokale ildsjeler. Send oss en mail og fortell leserne når dere har møter, samlinger og arrangementer. Eller rett og slett fortell nærmiljøet om hva nettopp dere driver med.

Fortell om ditt arrangement!

Dersom du planlegger et arrangement, er det viktig å fortelle det til folk i ditt lokalmiljø. I hver utgave presenterer vi en oversikt over hva som skal skje i Grenseland i de kommende uker. Hjelp oss med å utfylle denne kalenderen. Send inn informasjon om ditt arrangement.

Mail oss, ring eller send brev!

AVISA
Grenseland

Byline AS, Avisas Grenseland, Fosby, 1798 Aremark. Tlf. 99 22 17 98. post@byline.as

Norges beste spareordning for deg mellom 18 og 34 år

BoligSparing for Ungdom

Bankens beste rente på en spareordning som blir enda bedre neste år!

(Men sørg for å få med deg BSU-fordelene også i år)

Marker
sparebank
– førstevalget

ØRJE – 69 81 04 00

AREMARK – 69 19 82 00

RØMSKOG – 69 85 97 00

www.marker-sparebank.no – epost@marker-sparebank.no

Tilskudd til el-kontroll

Mary Anne Gløboden i Aremark sjekker det elektriske anlegg hos sin mor i Lillebyåsen. De har fått både lavere forsikringspremie og et konkret tilskudd fra Gjensidige Marker Brannkasse.

– Halvparten av alle branner har elektrisk årsak. Derfor er det svært viktig å sjekke det elektriske anlegget i boligen din, sier Arne Østbye, daglig leder i Gjensidige Marker Brannkasse.

– Vi gir et konkret kronebeløp i tilskudd og 20 prosent rabatt i forsikringspremien til deg som foretar en grundig sjekk av anlegget,
– Hvordan skal vi gå frem for å oppnå denne fordelene?
– Kontakt en godkjent installatør. Denne vil gå igjennom det elektriske anlegget ditt. Når dette er gjort og eventuelle utbedringer er foretatt, sender installatøren et skjema til oss. Da utbetaler vi 1.400 kroner til kunden, og premierabatten blir gitt. Kontrollen koster cirka 1.600 kroner. Det betyr at kunden i prinsippet ikke betaler noe for å få visshet om at det elektriske anlegget er i topp stand, sier Østbye.

Hovedkontor i Marker

Åpent mandag–fredag kl. 8.30–16.00
Fellesbygget, Storgt. 55, 1870 Ørje
Telefon 69 81 01 80
Telefaks 69 81 01 90

Servicekontor i Aremark

Hver torsdag kl. 09.00–15.00
Aremark næringshage
Telefon 69 81 01 80

Servicekontor på Rømskog

Første og tredje onsdag i måneden
kl. 14.30–17.00
Kommunehuset
Telefon 95 89 16 95

Røykvarslerens dag

– Nå er det igjen tid for å sjekke røykvarsleren. Lørdag 1. desember er dagen da vi håper at alle har et ekstra fokus på brannsikkerhet.

– Gjør det til en fast regel av du 1. desember hvert år skifter batterier og sjekker at røykvarsleren er i orden. Ved våre kontorer i Ørje, Aremark og Rømskog deler vi ut gratis batterier til våre kunder, sier daglig leder Arne Østbye i Gjensidige Marker Brannkasse.

– Ved våre kontorer kan du også levere defekte røykvarslere. Av miljømessige hensyn skal røykvarslere ikke kastes med husholdningsavfallet. Røykvarslere som er eldre enn ti år bør byttes ut med nye. Vi har ekstra gode tilbud på røykvarslere, sier Østbye.

Røykvarsleren redder minst ti menneskeliv i året. Gjennomføring av brannøvelse i hjemmet, samt en rømningsplan kan i tillegg være en livsviktig forsikring.

Røykvarsleren redder mange liv hvert år. Men det er viktig å sørge for at den virker. 1. desember er det Røykvarslerens dag.

Mange røykvarslere gir falsk trygghet fordi batteriet ikke er skiftet, ikke virker, eller rett og slett mangler.

Husk å sjekke din røykvarsler!

– Hyggelig i Aremark

Ole Johan Bergquist betjener Gjensidige Marker Brannkasses kontor i Aremark hver torsdag. – Det er så mange hyggelige mennesker i Aremark, sier han.

– Hver torsdag har vi kontordag i Aremark. Det er alltid hyggelig. Gjensidige Marker Brannkasse går på mange måter mot strømmen. Vi sentraliserer ikke. Vi vil gjerne være der kunden er.

I Aremark stikker det stadig folk innom vårt kontor i Aremark næringshage, sier kunderådgiver Ole Johan Bergquist.

– Vi føler at det er en fordel for kunden å ha nærhet til sitt forsikringsselskap. Det får vi også mange tilbakemeldinger på. Forsikring er en tillitssak, sier Bergquist. Selv er han fra Rømskog. Der har Gjensidige Marker Brannkasse kontordag i kommunehuset den første og tredje onsdagen i måneden.

Gjensidige Marker Brannkasse har vært til stede i Aremark i en årrekke. Det har gitt selskapet mange gode kunder.

– Tidligere holdt vi til på brannstasjonen. Våren 2007 flyttet vi inn i Aremark Næringshage. Det har gitt oss en sentral beliggenhet, og hver eneste dag kommer det hyggelige mennesker innom. Både eksisterende kunder som vil ha gode råd, og folk som vurderer å bytte selskap. Uansett hensikt; kom innom kontoret. Det er alltid hyggelig med en prat, sier Bergquist.

Ved skade ring:
03100
24 timers service

GJENSIDIGE
Marker Brannkasse

www.gjensidige-marker.no
E-post: marker@gjensidige.no

Disse blodige, skumle monstrene gjorde tilværelsen utrygg på Halloweenparty på Myrland i Aremark.

Skumle fjes på Myrland

Amerikanernes hallowentradisjon ser ut til å ha nådd Aremark også. Det var mange skumle fjes å se på Myrland en mørk høstkveld i oktober. Da hadde ungdomsklubben Halloweenparty.

SIRI M. DALNOKI, TEKST OG FOTO

Et støynivå godt over det anbefalte vitnet om at det var party på Myrland. Og dette var ikke noen fest for de lettskremte. Farlige monstre, hekser og vampyrer reket rundt på ungdomsgården.

Farget og fikset

Det ble hyl og skrik og ståhei flere ganger idet nye festdeltakere kom inn døra. For noen tok det litt tid å finne ut hvem som egentlig skjul-

te seg bak masken. Men ikke alle hadde kledd seg ut for å være med på Halloweenparty.

Utover kvelden ble det tid for å spise masse godteri, og det ble kåring av mest kreative kostyme.

Sminket hverandre

De som ikke hadde kledd seg ut, fikk likevel anledningen til å få seg et skummelt fjes under sminkekonskurransen. Først skulle guttene sminke jentene. Deretter var det guttenes tur til å bli sminket av

jentene. Det tok ikke lang tid for en tung sky av hårspraylukt fylte lokalet. Det ble en kamp om hvem som klarte å få tak i mest sminke. Ansikter ble sminket blodig røde, og hår ble farget og fikset på alle mulige måter. Men jentene fikk forsikringer om at fargen kunne vaskes ut av håret med vanlig sjampo.

Utover kvelden ble det spising av pepperkaker og appelsiner. Og det vanket premier – blant annet en gratis tur til Eventyrfabrikken.

Under sminkekonskurransen fikk guttene sminke jentene, med et noe varierende resultat.

...og jentene fikk sminke guttene.

– Hva er Halloween?

Malan Trygvadottir:

– Vet ikke hvorfor vi feirer Halloween, men vet at vi skal kle oss ut og spise godteri.

Harald Wille:

– Jeg vet ikke.

Sol-Marie Sande:

– Det vet jeg ikke.

Sandra Solberg:

– Et spøkelse?

Halloween

Ordet Halloween stammer fra Hallows Eve eller All Saints Eve – det vil si «alle helliges kveld». Halloween feires natta før Allehelgensdag, som er 1. november. Den amerikanske halloweenfeiringen stammer fra den katolske Allehelgensdagen, som igjen har trekk fra flere hedenske høstfester. På Halloween i USA kler barn seg ut og går fra dør til dør for å tigge godteri. (Kilde: Wikipedia)

Den 16. oktober arrangerte 9. klasse et barneselskap for de aller yngste ved Aremark skole. Ungdomsskoleelevene hadde på forhånd bakt kaker, boller og laga gelé.

Barneselskap for de minste

Masse gode kaker venter på småbarna. Kakene er bakt av 9.-klassingene ved Aremark skole.

**ULF SIGMUND OTTERSEN OG
MONA-LILL MARTINSEN, TEKST
MONA-LILL MARTINSEN, FOTO**

Da vi spurte tre av barna om de synes barneselskapet var gøy, nikket de ivrig. Thea-Christina synes geleen var førsteklases, Kesia synes muffinsene var aller best, og Øistein synes sjørøverkaka var tøffest.

Det var mange spente småtasser som ventet i døra utenfor heimkunnskapsrommet. De ville gjerne komme inn for å spise masse gode kaker og boller.

Jobbet i flere uker

De nest eldste elevene ved Aremark skole jobbet i flere uker med å få ferdig boller og kaker av alle slag. Mens noen lagde middag, bakte andre pizzasnurrer og kaker. De siste timene før de feststemte smårollingene skulle komme, var varme og hektiske. Men allikevel ble alt som det skulle.

Lek, moro og oppvask

Etter å ha spist seg mette på kaker, pizzasnurrer og gelé, tok noen av de eldste med seg

de yngste ut for å leke. De løp rundt i klatrestativet og herjet.

– Vi lekte sisten og haien kommer. Da er det en som er hai og så skal haien fange fiskene, og til slutt blir alle haiier. Da begynner man på nytt igjen, fortalte Kesia, Øistein og Thea-Christina.

Resten av 9. klassingene måtte da ta oppvasken og søpla. De bare skuffet papptallerker og glass oppi søplesekken, så var det ute av veien.

Kesia Hammer (t.v.), Thea-Christina Ulsrød og Øistein Bakke Ørsleie.

Spente småunger venter ivrig på kaker og saft.....

Mary Anne Gløboden

AV JONAS HOV SVENDSEN,
ROLF-THORE JAKOBSEN, VEGARD
TORP OG TOMMY ANDRE OSMO
STUBBERUD

Hva jobber du med?

– Jeg er daglig leder på Bygdesentralen/Aremark Frivillighetsentral.

Når begynte du å jobbe på Bygdesentralen?

– Mai 2007.

Hvordan er det å jobbe på kafeen i Bygdesentralen på torsdagene?

– Det er veldig koselig. Vi har ofte frivillige som hjelper oss med å steke vafler.

Hvorfor valgte du denne jobben?

– Jeg synes det hørtet spennende ut å jobbe med frivillighet og å samarbeide med lag og foreninger

Er du fornøyd med jobben din?

– Ja, jeg er godt fornøyd med jobben min. Folk er veldig positive til det vi gjør i Bygdesentralen. Vi har veldig flinke frivillige som gjør en kjempestor innsats.

Kunne du tenkt deg å jobbe som noe annet enn det du gjør nå?

– Ja, kanskje lærer.

Hva var drømmen din?

– Jeg drømte om å bli journalist. Jeg gikk på journalistutdanning. Det har vært vanskelig å bestemme seg. Mye å velge i.

Hadde du noen jobb før denne?

– Ja, jeg bodde i Oslo, og da jobbet jeg i Statistisk Sentralbyrå. Har også vært vikar på Aremark skole.

Brødbakst i bakerovn

Vi dro hjem til Anne Merete Aspestrand for å finne ut mer om brødbaking. Bakerovnen står i kjelleren på forpakterboligen på gården hennes.

AV OLE MARTIN ENG, ROBERT ALEKSANDER WINTERS OG ODA SKOLLEBORG

– Det første en gjør når man skal bake der, er å fyre opp bakerovnen. Jeg bruker gran som brensel og fyller hele ovnen med ved på kryss og tvers. Det tar vanligvis ca. to timer å få ovnen varm nok, sier Anne-Merete.

Sette deigen

– Brøddeigen settes mens ovnen gjør seg varm. Jeg baker som oftest surdeigsbrød, men også andre typer brød.

– Etter en stund, når deigen er ferdig est, baker vi brødene ut. Så etter et kvarters tid starter vi med grisleprosessen. Da tar man glørne til siden i ovnen, og så legger man på litt grisleved, legger brødene på grislespade, pensler og snitter dem. Grislespaden holdes midt i ovnen, slik at det dannes en lett skorpe på brødet. Så blir brødene

Ovnen og Anne Merete Aspestrand.

tatt ut av ovnen og legges til videre esing. Deretter gjøres ovnen ren for glør og aske. Så blir brødene lagt inn i ovnen igjen, døra lukkes, og brødene steker ca en time.

18 brød

– Man må bytte plass på brødene halvveis i steking, fordi de som er ytterst blir dårligere stekt enn de som står innerst. Alle brødene må tas ut og legges inn igjen.

Redskaper: Grislespade, rake til å rake ut glørne, sope til å ta vekk det som raken ikke får bort.

Det går 18 brød i ovnen, sier Anne-Merete.

Anne Merete Aspestrand lager mest brød i bakerovn, men kan også lage kaker, rundstykker, pizza, marenngs og tørkede epler.

Dette er en av hennes hobbyer. Hun har holdt på med bakerovnsbaking i mange år. Av og til holder hun også kurs.

5 i klasse-rommet

ULF SIGMUND OTTERSEN OG MONA-LILL MARTINSEN, TEKST
MONA-LILL MARTINSEN, FOTO

Vi har intervjuet noen 10. klassinger om deres fremtid:

- Hva har du lyst til å jobbe som?
- Hvilken linje har du planer om å gå på?

Fredrik (15):

– Jeg har lyst til å jobbe på oljeplattform eller på båt.

Og har da planer om å gå på elektro.

Ida-Helen (15):

– Jeg vil gå på allmenn med studie-spesialisering og har lyst til å bli lege.

Michael (15):

– Jeg skal bli yrkessjåfør, og da skal jeg gå på service og samferdsel.

Natalie (15):

– Jeg har lyst til å gå på musikk, dans og drama. Jeg har også lyst til å jobbe med mennesker.

Bjørn Øyvind (15):

– Jeg har lyst til å bli flyger. Da vil jeg gå allmenn med studiespesialisering, og videre vil jeg ta utdanningen min i militæret eller i utlandet.

Bilcross

Vi har intervjuet Ole Magnus Wiig (15) og Simen Fagerhøi (15) om hvordan det er å kjøre bilcross og hvor mye tid og penger de har brukt.

Simen Fagerhøi

Ole Wiig

FREDRIK HALVORSEN, THOR-SONDRE JOHANSEN, THOMAS LERVIK, ERIK BØNØGÅRD, OLE-ANDREAS OLAFSEN, TEKST. MONA-LILL MARTINSEN, FOTO

Ole sier at han har drevet med bilcross i ca ett år, men han har alltid hatt interesse for bil. Ole kjører

selvfølgelig for NMK Aremark som nå er en av Norges største motorsportklubber.

– Alle ungdommer kan begynne med bilcross, bare de har lyst og penger til det. Det er opp til hver enkelt person hvor mye penger de legger i dette, men det går i hvert

fall ti tusen kroner i året, sier han.

Bilen er som regel dyrest. Ole har to biler. Den ene er en Volvo 340, som han laga sammen med Simen. Ole bruker ikke 340, men han har en Volvo 240 som han bruker selv. Når han ikke driver med bilcross er han sammen med venner.

Veldig gøy

Simen har drevet med bilcross i samarbeid med Ole i ca ett år.

– Det er veldig gøy å kjøre, men det er mye jobb å drive med bilcross. Det går veldig mye penger på dette. Jeg har brukt ca. 10.000 kroner på bilen.

Simen kjører også for NMK Aremark, og bilen er en Volvo 340. Han sier at alt kan gå i stykker på en bilcrossbil.

Ole og Simen sier at de faktisk setter lekser før bilen.

– Bilcross er også sosialt, for vi blir kjent med så mange sjåførere og folk, men vi drar ikke noen damer med å kjøre!

DS «Turisten» i Strømsfoss

I juni neste år kommer DS «Turisten» tilbake til Haldenkanalen. Siden 1997 har båten blitt restaurert og gjenoppbygget. Da den ble hevet, hadde skroget ligget på bunnen av Femsjøen siden 1960-tallet.

Dette gamle bildet er fra DS «Turistens» velmaktstider. Båten er fotografert på vei opp gjennom Strømsfoss sluser. Nå er det bare måneder igjen til folk igjen kan få med seg dette mektige skue.

Minirenseanlegg

tenk trygghet
krev kvalitet
velg Wallax

Wallax

tlf 67 17 75 00
www.wallax.no

GRANLI RØR

Nybygg • Rehabilitering • Service
Sanitæranlegg • Varmeanlegg
Kloakkrensing • Vannrensing

Storgata 43, 1870 Ørje
Tlf. 69 81 12 71 • Mob. 90 91 42 32
stig-erik.granli@granliror.no

På julegateåpningen:

Teflonbelagt KVALITETS-SERIE,
QUANTANIUM

-25%
på alle kjeler og stekepanner

MALIA

Gode råd - gode kjøp!

MALIA Ørje

Ørje Jern & Farge AS, Trekanten 2, Tlf. 69 81 10 56
Åpent: Man-Fre 9-17 (9-18), Lør 9-14

Lørdag 29. november: 10-16

Julegate- åpningstilbud

-50% på ytterjakker
-20% på festantrekk
+ mange andre gode tilbud

Vanlig åpningstid: 10-17 (14)
Utvidet åpningstid 15.-24. desember

Pepper-
kaker og
gløgg

Gave-
kort

Mange
gode jule-
gave-
ideer

Du's
Dame & Herre
Mote

Telefon 69 81 17 33

God fotball- sesong

Fotballsesongen 2008 er for lengst over, og våre lokale lag kan være godt fornøyd med innsatsen. Rømskog sikret opprykk for annet år på rad. Ørje var bare ett fattig poeng fra opprykk, mens Aremark gjorde det brukbart i sin comeback sesong.

Ørje IL har fått sving på fotballen igjen etter mange år i tilnærmet dvale. I fjor rykket laget opp i 5. divisjon, og lenge så det ut til at klubben skulle klare nok et opprykk. Men det blir minst ett år til i femte, etter at Hafslund stakk av med avdelingsseieren, ett fattig poeng foran Ørje.

Suverene rømsjinger

Rømskog og Setskog samarbeider om A-lag i Akershus-serien. I fjor ble det opprykk, og i debutsesongen i 7. divisjon viste rømsjingene seg å være helt suverene. Med femten poengs margin ble det nok et opprykk.

Aremark IF har vært uten A-lag i en periode. I år gjorde man comeback i 7. divisjon. Med en blanding av svært ungt og endel gammelt fikk laget et dårlig start. Men etter hvert gikk det bedre, og AIF bør være ganske godt fornøyd med sine seksten poeng og to lag bak seg på tabellen.

Slik gikk det med våre lag i årets seriespill:

I fjor rykket Rømskog/Setskog opp i 7. divisjon. I år gikk laget gjennom sesongen med 17 seire, en uavgjort og ingen tap. Det ga nok et opprykk med soleklar margin. (Arkivfoto: Nils Nilssen)

5. divisjon avd. 2 - Østfold

Hafslund	22	17 1 4	70-25	52
Ørje	2	16 3 3	103-38	51
Skjeberg SK	2	12 4 6	59-42	40
Tune	22	12 3 7	57-34	39
Idd	22	12 3 7	55-41	39
Rolvsvøy	22	11 2 9	53-40	35
Yven	22	7 5 10	46-53	26
Varteig	22	8 2 12	43-51	26
Lisleby 2	22	7 3 12	53-72	24
Spydeberg	22	5 4 13	41-55	19
Ise	22	6 1 15	37-91	19
Trøgst./Båstad 2	22	3 1 18	33-108	10

7. divisjon avd. 1 - Østfold

Askim FK 3	16	14 1 1	129-16	43
Mysen 3	16	13 0 3	84-30	39
Idd 2	16	12 1 3	81-38	37

Ullerøy	16	8 1 7	72-59	25
Hærland 2	16	7 2 7	58-52	23
Eidsberg	16	6 2 8	46-39	20
Aremark	16	5 1 10	33-60	16
Oshaug	16	2 2 12	28-93	8
Eidsberg 2-7-er	16	0 0 16	12-156	0

7. divisjon - Akershus

Rømskog/S	18	17 1 0	87-17	52
Sørumsand 2	18	12 1 5	75-38	37
Strømmen 3	18	11 1 6	75-46	34
Ullensaker/Kisa 3	18	9 4 5	54-42	31
Hauer seter 2	18	8 2 8	59-68	26
Gjerdrum 2	18	6 2 10	41-56	20
Haga	18	5 3 10	34-70	18
Lillestrøm/Fram	18	4 3 11	37-65	15
Sørum	18	4 2 12	31-53	14
Nordre Eidsvoll	18	3 3 12	24-62	12

Velkommen til våre nye og moderne lokaler

BIL 1 KONSULENT

Morten Teig

Rødenesvn. 4, 1870 Ørje • E-post: morten.teig@online.no
Tlf. 99 36 36 36 - 69 81 28 00

Jul i Strømsfoss

Vi har fylt opp butikken
med massevis av
flotte julegaver.

Noen eksempler fra vår fyldige katalog:

Alle søndagene i advent: Åpent kl. 13-18

HOLTH LANDHANDLERI
1798 Aremark • Telefon 69 19 80 06

SISTE

Avisa Grensland
Byline tekst & design,
Fosby, 1798 Aremark

TELEFON 99 22 1798

Frisørgalleriet

CAMILLA SANDE

Telefon 69 19 90 05 • Mobil 41 66 14 06 • Bankbygget, Aremark

Vinteridyll i Ørje

Med vinteren kommer frosten. Og med den dukker utallige flotte fotomotiver opp. Dette stemningsfulle bildet er tatt i Rødenessjøen der et knippe svaner nyter livet mens det ennå er åpent vann. Fri-luftsanlegget på Tangen skimtes i bakgrunnen. Bildet er tatt av Jørn Fjeld fra Ørje. Han har gjennom årene opparbeidet seg et rikholdig arkiv med flotte naturbilder fra Aremark, Marker og Rømskog.

FOTO: JØRN FJELD

Neste avis

Neste utgave av Avisa Grensland trykkes i slutten av januar og blir distribuert i Aremark, Marker og Rømskog, samt til utenbygds abonnenter. Avisa Grensland vil også være tilgjengelig

i de lokale dagligvareforetningene, bensinstasjonene og i de tre rådhusene. Ta kontakt dersom du har et budskap du ønsker å formidle, det være seg redaksjonelt eller i form av en annonse.

Telefon: 99 22 17 98
Email: post@byline.as